

SWOT-АНАЛІЗ КРАУДФАНДИНГОВОЇ ПЛАТФОРМИ ПРИРОДООХОРОННОГО ПРОЕКТУ

Вовченко К.І. *магістр*, Губанова О.Р., *д.е.н., проф.*
Одеський державний екологічний університет. Україна

Сьогодні важливою складовою розвитку суспільства безумовно вважається сприятливий екологічний стан навколишнього середовища. Однією з умов його забезпечення є, зокрема, реалізація природоохоронних проектів, які потребують значних фінансових витрат.

Більшість економістів вважає, що компенсувати поточне антропогенне навантаження можна при витратах на охорону та відновлення довкілля у розмірі 6% ВВП, а при 8-10% навіть нейтралізувати шкоду, завдану природі у попередні періоди, і в подальшому очікувати значне покращення якості навколишнього природного середовища. Проте на природоохоронні заходи індустріальні країни витрачають лише 0,8-1,7% ВВП, у той час як вартість збитків сягає 4-6% ВВП. Загалом у світі ці витрати складають близько 15% від необхідних, унаслідок чого якість природного середовища продовжує погіршуватися.

Отже, актуальним завданням є збільшення екологоорієнтованих асигнувань, що обумовлює пошук та застосування дієвих інструментів фінансового забезпечення природоохоронних проектів.

Одним з перспективних інструментів природоохоронного інвестування може стати краудфандинг або “фінансування натовпом”, тобто новітня технологія соціального фінансування через Інтернет. Він мобілізує фінансові ресурси “натовпу”, забезпечує використання фінансового потенціалу населення у виробничих, інноваційних, культурних та інших проектах, є механізмом соціальних інвестицій.

Метою дослідження є визначення можливостей краудфандингу щодо природоохоронного фінансування та проведення SWOT-аналізу краудфандингової платформи природоохоронного проекту.

Існує велика кількість різноманітних проектів. Їх класифікують за різними критеріями, зокрема, за сферою діяльності, в якій проект здійснюється. Це можуть бути проекти: технічні, організаційні, економічні, соціальні, будівельні, водогосподарські та ін.

Проекти, метою яких є розв’язання завдань екологічного характеру, можна розглядати як природоохоронні. Так, до цієї категорії проектів відносять заходи, пов’язані з захистом повітряного та водного басейнів, поводженням з відходами, збереженням біорізноманіття тощо.

Проте на даний час єдиного визначення поняття “природоохоронний проект” не існує. Наприклад, на думку А.Ю. Якимчука, природоохоронний проект являє собою цілеспрямований економічно обґрунтований комплекс заходів, спрямованих на вирішення певного питання, що стосується стану навколишнього природного середовища [4].

Також під природоохоронним проектом можна розуміти комплекс взаємопов’язаних заходів, призначених для досягнення поставлених завдань з чітко визначеними цілями щодо покращення якості навколишнього середовища або стимулювання цього процесу.

На сьогодні існує два типи природоохоронних проектів:

- проекти, спрямовані на боротьбу із забрудненням (“коричневі” проекти);
- проекти по збереженню живої природи (“зелені” проекти).

Як приклади «коричневих» проектів можна вказати наступні:

- будівництво споруд з очищення стічних вод;

- заходи щодо зниження вимивання добрив у водні об'єкти, скорочення евтрофікації водойм;
- очищення смітників;
- інвестиційна програма на заводі, спрямована на дотримання стандартів викидів;
- демонтаж атомної електростанції.

“Зелені проекти” пов'язані із збереженням природного середовища. Прикладами такого роду проектів можуть служити:

- захист місця існування видів, що знаходяться під загрозою зникнення;
- створення національного парку [2].

В Україні здійснюється низка природоохоронних проектів: з виробництва екологічно чистої упаковки, екологічної незамерзаючої рідини для систем опалення та охолодження, будівництва міні-ГЕС, переробки сміття та ін., які потребують на фінансування, якого дуже не вистачає зі сторони держави. В загалі, експерти Національного екологічного центру підрахували, що нині в Україні розробляється близько 500 природоохоронних проектів.

Сучасною альтернативою для збору коштів для таких проектів може бути краудфандинг. Цей відносно новий інструмент дозволяє через Інтернет залучати у великої кількості людей гроші для реалізації ідей і проектів у різних сферах. В контексті краудфандингу – колективного фінансування – мета полягає у зборі грошових коштів для інвестицій, як правило, використовуючи соціальні мережі [1].

Існують краудфандингові платформи, які допомагають створювати максимально повний опис проекту та потреби у фінансуванні. Як правило, вони дозволяють використовувати вкладення у вигляді фотографій, посилань на відео, документи (бізнес-план та інше). Тут же вказується сума, термін, на який залучаються гроші і бажаний відсоток доходу потенційного інвестора.

Якщо проект носить характер пожертвування, то вказується, що це безповоротна фінансова допомога.

Згідно зі звітом про краудфандинг, що вийшов в квітні 2014 р. існує приблизно 452 краудфандингових платформ, а в кінці грудня вже 536 платформ.

На даний час існує декілька видів краудфандингових платформ:

1. Спеціалізовані платформи, які призначені для реалізації проектів з певних галузей, таких як музика, мистецтво.
2. Платформи, які спеціалізуються на особливих типах проектів. На відміну від попереднього виду, ці платформи можуть підтримувати різні проекти, але сфокусовані на певний тип проекту, наприклад, креативні проекти або природоохоронні.
3. Різноспрямовані платформи.

В Україні краудфандинг тільки розвивається. У чистому вигляді механізму його реалізації немає. Але, як зазначають експерти, є проекти, які мають з ним спільні риси. Це “Українська біржа благодійності”, запущена Фондом Віктора Пінчука, “X-Ideas” від “Nescafe” і сайт “Велика Ідея”. За цей час наші співвітчизники профінансували 10 проектів, в які було інвестовано більше 150 тис. грн. Наприклад, екологічний проект “Чисті перлини України” (установка контейнерів для роздільного збору сміття у мальовничих куточках країни, популярних серед вітчизняних та іноземних туристів) зібрав 10 тис. грн. [3]. Найбільш повно відповідає характеристикам краудфандингу проект “Велика Ідея”, організований на Biggggidea-платформі, де люди представляють свої проекти, а спільнота їх інвестує. Збір грошей на створення саме цього сайту (38 тис. грн. із потрібних 35 тис.) й став першим експериментальним вітчизняним “спільно коштом”. На сьогодні проект має сотні ідей та реалізований механізм спільного кошику, який реально працює. Там же можна ознайомитися з прикладами успішних проектів, які вже було здійснено та профінансовано за допомогою краудфандингу [5].

Можливості		Загрози	
1. Глобальний простір соціального фінансування екологічних проєктів. 2. Багатосуб'єктність участі у фінансуванні проєкту. 3. Потенціал мікрофінансування проєкту. 4. Розширення комунікативних зв'язків щодо інвестиційної активності соціальних груп.		1. Відсутність спеціального законодавства, яке регулює краудфандинг як окремий вид діяльності. 2. Малі можливості для легкого і швидкого переведення грошей через Інтернет. 3. Існування високої конкуренція між проєктами близької тематики. 4. Низький рівень екологічної свідомості населення	
Сильні сторони	1. Економія на посередниках. 2. Мінімізація трансакційних витрат. 3. Прямий контакт соціального інвестора та автора проєкту. 4. Забезпечення повної прозорості на кожному етапі збору коштів.	Орієнтири стратегічного розвитку	Потенційні стратегічні переваги
Слабкі сторони	1. Неможливість планування надходження коштів для реалізації проєкту. 2. Вірогідність недосконалості технічної бази соціальних інвесторів. 3. Незручність користування інтерфейсом платформи (краудфандинговим сайтом). 4. Необхідність подання ідеї проєкту таким чином, щоб зацікавити соціальних інвесторів.	Потенціал внутрішніх перетворень	Обмеження стратегічного розвитку

Рис.1. SWOT-аналіз краудфандингової платформи в природоохоронній сфері

Зручним методом, який дозволяє оцінити різні аспекти розбудови стратегії використання краудфандингових платформ, зокрема, в природоохоронній сфері, є SWOT-аналіз, матриця якого наведена на рис. 1.

Література

1. Веклич О.О. Сучасні тенденції фінансового забезпечення природоохоронної діяльності в Україні // *Фінанси України*. – 2009. – № 11. – С. 20 -34.
2. Класифікація природоохоронних проєктів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pandia.ru/text/77/433/15615-7.php>.
3. Краудфандингові проєкти в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bit.ua/2014/07/krowdfunding/>.
4. Якимчук А.Ю. Стимулювання діяльності підприємств регіону щодо запровадження природоохоронних проєктів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.nuwm.rv.ua/metods/asp/v401ek.html>.
5. Краудфандингова платформа “Велика Ідея” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://biggggidea.com/project/728/>